

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(*privind procedura de azil*)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*privind procedura de azil*) este elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne (în continuare - MAI).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărilor

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*privind procedura de azil*) este elaborat în temeiul documentelor de planificare aprobate la nivel național:

1. (Titlul III „Libertate, securitate, și justiție” articolul 14 „Cooperarea în domeniul migrației, al azilului și al gestionării frontierelor”);
2. Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, (acțiunea nr. 175 Modificarea Legii nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova);
3. Planul de acțiuni pentru implementarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808/2022, (acțiunea nr. 2.1.1. Modificarea cadrului normativ în domeniul azilului în vederea asigurării condițiilor materiale de primire).

Actualmente, statutul juridic al solicitanților de azil, al beneficiarilor de protecție internațională, de protecție temporară și azil politic, precum și procedura de acordare, încetare și anulare a protecției este reglementat de Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova.

În contextul în care Republica Moldova și-a propus drept deziderat de politică externă aderarea la Uniunea Europeană (în continuare - UE), în calitatea de membru va trebui să pună în aplicare întregul *acquis* comunitar în același mod în care acesta se aplică pe teritoriul celorlalte state membre ale UE. Astfel, la etapa de pre-aderare este important de îmbunătățit și adus în corespundere cu principiile și normele directivelor europene în materie de azil¹ cadrul național în domeniul azilului, precum și reorganizarea autorității competente pentru străini aprobată prin hotărârea Guvernului nr. 16/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului General pentru Migrație.

¹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/d8ef3ca9-2191-46e7-b9b8-946363f6db91_en?filename=SWD_2023_698%20Moldova%20report.pdf,

Prin urmare, este necesară elaborarea și adoptarea unui proiect de modificare a Legii nr. 270/2008, care să țină cont de normele și procedurile UE, standardele în domeniul drepturilor omului, astfel încât să fie asigurată armonizarea criteriilor comune de identificare a persoanelor care au o nevoie reală de protecție internațională, cu respectarea deplină a demnității umane și a dreptului de azil al solicitanților de azil și al membrilor familiei care îi însoțesc.

Prin proiectul de modificare a Legii nr. 270/2008 se urmărește:

- identificarea rapidă a persoanelor care au nevoie de garanții procedurale speciale;
- stabilirea unor norme mai stricte pentru a preveni abuzurile asupra sistemului de azil și pentru a reduce cererile abuzive;
- menținerea măsurii luării în custodie publică a solicitanților de azil în cadrul procedurii rapide;
- asigurarea celor mai înalte standarde de calitate în cadrul procedurii de azil;
- desconcentrarea procedurii de examinare a cererilor de azil prin intermediul Direcțiilor regionale ale Inspectoratului General pentru Migrație;
- reglementarea detaliată a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare, a responsabilităților autorităților conform domeniile de competență într-un capitol separat;
- mențiune privind posibilitatea extinderii termenului de examinare a cererii de azil, în cazul în care nu este posibil de a se lua o decizie în timp de 6 luni;
- elaborarea și implementarea unei politici clare și coerente în domeniul azilului, prin care să se respecte obligațiile asumate pe plan european și internațional (Pactul Global pentru Refugiați), prin instrumentele legale la care Republica Moldova a aderat, prin realizarea unui echilibru între drepturile și obligațiile persoanelor aflate în nevoie de protecție internațională;
- completarea Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, cu prevederi privind copii străini în situație de risc.

Este de menționat că, în procesul de elaborare a proiectului de modificare a Legii nr. 270/2008, au fost luate în calcul recomandările expuse în Studiul privind capacitatea sistemului național de azil în Republica Moldova².

Se propune ca proiectul de lege adoptat să intre în vigoare la expirarea a șase luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din

² Studiul privind capacitatea sistemului național de azil în Republica Moldova a fost realizat în cadrul proiectului Consiliului Europei „**Consolidare protecției drepturilor omului ale refugiaților și migrantilor din Republica Moldova**”, <https://maisigurinue.md/ro/studiul-privind-capacitatea-sistemului-national-de-azil-in-republica-moldova-evaluare-prin-prisma-standardelor-europene/>

considerentele ce succed. Proiectul dat prevede realizarea angajamentului de ajustare a cadrului normativ național la Acquis-ul comunitar în domeniul azilului, precum și la tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte privind asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Pentru punerea în aplicare a proiectului este necesară elaborarea și aprobarea mai multor acte normative, printre care hotărârea Guvernului privind aprobarea Listei statelor considerate țări sigure, hotărârea Guvernului privind aprobarea condițiilor modului de acordare și cuantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil precum și hotărârea de Guvern pentru stabilirea și aprobarea sumelor necesare pentru examenul medical gratuit al solicitanților de azil cazați în centrul de cazare, care vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Alinierea prevederilor proiectului de modificare a Legii 270/2008 la legislația UE este realizată prin preluarea și aplicarea reglementărilor din actele Uniunii Europene.

Prezenta Lege:

- transpune art. 20 (3) și (4) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 337/9 din 20 decembrie 2011, CELEX: 32011L0095;

- transpune art. 2 lit. (d); art. 4 (1); art. 18 (1); art. 24 (1) și (3); art. 26 (1) și (2); art. 39 (3) și Anexa I din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 180/60 din 29 iunie 2013, CELEX: 32013L0032;

- transpune art. 2 lit. (g) și (k); art. 6 (2); art. 8; art. 9 (1) și (3); art. 10 (4); art. 13, art. 17 (1), (3) și (4); art. 20 (1); art. 21; art. 22 (1) și (2); art. 25 (1) și (2) din Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 180/96 din 29 iunie 2013, CELEX: 32013L0033.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de modificare a Legii nr. 270/2008 prezintă o avansare a cadrului normativ privind consolidarea sistemului de azil, pentru a preveni abuzurile în sistemul de azil, precum și pentru asigurarea protecției drepturilor

solicitanților la o formă de protecție internațională în acord cu standardele europene și internaționale privind drepturile omului, principiile și conținutul căreia derivă din transpunerea directivelor UE.

Proiectul de lege are drept scop stabilirea unui cadru juridic coerent și clar privind consolidarea sistemului de azil, garantării solicitanților unei forme de protecție internațională la un tratament egal și adecvat, inclusiv pentru persoanele cu necesități speciale și reducerea cererilor abuzive, respectând drepturile omului, dar și asigurarea ordinii și securității statului.

Principalele prevederi ale proiectului sunt:

1. Accesul grupurilor și persoanelor vulnerabile și cu nevoi speciale la procedura de azil prin:

-includerea noilor noțiuni cum ar fi: condiții materiale de primire, solicitant cu necesități speciale;

-completarea cadrului normativ național cu prevederi care să reglementeze condițiile materiale de primire în dependență de mijloacele de care dispune solicitantul pentru a se întreține;

-extinderea categoriilor de persoane cu necesități speciale în acord cu Acquis-ul UE în domeniul de azil (minorii neînsoțiți, familiile monoparentale cu copii, familiile cu trei sau mai mulți copii aflați la întreținere, persoanele cu dizabilități, femeile gravide, victimele traficului de ființe umane, persoanele cu probleme intelectuale și de sănătate mintală, precum și persoanele care au fost supuse torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, psihică sau sexuală, persoanele care au atins vârsta de pensionare);

-completarea legii cu reglementări privind identificarea nevoilor speciale ale persoanelor vulnerabile solicitante de azil, de evaluare a nevoilor lor speciale în materie de procedură pentru oferirea sprijinului relevant, în funcție de aceste nevoi speciale;

-completarea cu măsuri de sprijin care se acordă persoanelor cu necesități speciale, pentru a asigura solicitanților de azil cu nevoi speciale acces efectiv la procedura de azil și capacitatea de a-și exercita dreptul de azil și alte drepturi ce le revin;

-completarea cu prevederi privind prestarea serviciilor medicale solicitanților de azil cu necesități speciale conform listei serviciilor medicale elaborată și aprobată de Ministerul Sănătății.

2. Stabilirea unor norme clare pentru a preveni abuzurile asupra sistemului de azil prin:

-aducerea în concordanță a reglementărilor naționale privind procedura rapidă de examinare a cererilor de azil cu normele UE și anume examinarea în procedură rapidă a cererilor nefondate și a cererilor depuse de persoanele care se

presupune că prezintă pericol pentru securitatea națională sau pentru ordinea publică;

-introducerea conceptului de țări sigure de origine și țări terțe sigure în legislația națională. Lista statelor considerate țări sigure va fi aprobată de Guvern în baza următoarelor principii:

a) situația respectării drepturilor fundamentale ale omului;

b) funcționarea principiilor democratice, a pluralismului politic și a alegerilor libere, precum și existența unor instituții democratice funcționale care să asigure garantarea și respectarea drepturilor fundamentale ale omului;

c) existența unor factori de stabilitate.

În cazul persoanelor a căror proveniență este dintr-o țară sigură de origine și țară terță sigură, cererea de azil va fi examinată în procedură rapidă, cu excepția cazurilor în care situația de fapt sau dovezile prezentate de solicitant arată existența unei temeri bine întemeiate de persecuție sau expunerii la un risc serios. În acest caz solicitantul primește accesul la procedura ordinară.

-completarea Legii nr. 270/2008 cu prevederi care condiționează furnizarea condițiilor materiale de primire, în dependență de mijloacele de care dispune solicitantul pentru a se întreține.

3. *Desconcentrarea procedurii de examinare a cererilor de azil, prin intermediul direcțiilor regionale ale Inspectoratului General pentru Migrație*

Prin Hotărârea Guvernului nr. 16/2023 a fost aprobată noua structură a Inspectoratului General pentru Migrație (în continuare - IGM), lista subdiviziunilor specializate, lista subdiviziunilor teritoriale ale IGM, cât și Regulamentul de organizare și funcționare.

IGM include în structura sa actuală subdiviziuni specializate și subdiviziuni teritoriale. Potrivit acesteia, pentru exercitarea atribuțiilor în domeniul azilului, în cadrul IGM este creată Direcția azil și apatridie și trei subdiviziuni teritoriale ale IGM: Direcția regională Nord, Direcția regională Sud și Direcția regională Centru.

Astfel, desconcentrarea competențelor Direcției azil și apatridie către direcțiile regionale ale IGM va spori accesul la procedura de azil, în urma cărora vor avea beneficii, în exclusivitate, străinii.

Totodată au fost elaborate modificări la procedura de examinare a cererii de azil. Termenul examinării cererii de azil fiind 6 luni cu posibilitatea de a fi prelungit câte o lună, dar nu va depăși 9 luni. Modificarea posibilității de a prelungi termenul examinării cererii de azil a fost adaptată conform prevederilor Directivei 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale și totodată fiind necesară în cazuri speciale (un număr mare de cereri de azil depuse simultan, procedura implică elemente complexe).

4. Reglementarea detaliată a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare, a responsabilităților autorităților conform domeniilor de competență într-un capitol separat

Legea nr. 270/2008 stabilește unele aspecte legate de procedura de acordare a protecției temporare, înregistrarea și documentarea beneficiarilor de protecție temporară, depunerea cererii de azil de către beneficiarii de protecție temporară, garanțiile acordate minorilor neînsoțiți, motivele de excludere de la acordarea protecției temporare și motivele de încetarea a acesteia. Punerea în aplicare a acestora a scos în evidență faptul că reglementările oferite prin Legea nr. 270/2008 nu au fost suficiente pentru a activa rapid mecanismul protecției temporare și că autoritățile nu au fost pregătite pentru sosirile în masă. Pe cale de consecință, se impune necesitatea reglementării detaliate a standardelor minime pentru acordarea protecției temporare precum și a responsabilităților autorităților conform domeniilor de competență într-un capitol separat.

În redacția actuală Legea nr. 270/2008 privind azilul stipulează că protecția temporară poate fi acordată pentru o durată maximă de doi (2) ani, fără posibilitatea de prelungire. În proiect a fost exclusă limitarea de doi ani, amendamentul propus va stabili un mecanism flexibil pentru aplicarea protecției temporare, care poate fi utilizat prompt pentru a răspunde nevoilor refugiaților care au venit din Ucraina.

5. Completările la Legea 140/2013, au fost propuse ca o necesitate stringentă urmare lipsei unor prevederi legale care să reglementeze statutul copiilor străini care au intrat pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțiți de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru ei prin lege sau care au fost lăsați pe teritoriul Republicii Moldova fără un act juridic.

6. Proiectul a fost completat cu prevederi privind asigurarea facultativă a solicitanților de azil. Asigurarea facultativă introduce o flexibilitate importantă, care vine în întâmpinarea diversității nevoilor solicitanților de azil, oferindu-le libertatea de a alege gradul de acoperire, tipurile de servicii și furnizorii de asistență medicală. Această flexibilitate permite personalizarea serviciilor medicale, astfel încât solicitanții de azil nu mai sunt limitați la un pachet rigid de servicii, ci pot alege pachetul care se potrivește cel mai bine stării lor de sănătate și situației lor financiare. O persoană cu afecțiuni cronice poate opta pentru o acoperire extinsă, care să includă tratamente și consultări specializate pe termen lung, în timp ce altcineva ar putea prefera o acoperire minimă pentru urgențe, optimizându-și astfel cheltuielile. Flexibilitatea în alegerea prestatorului de servicii medicale permite solicitanților să opteze pentru furnizorii de servicii în funcție de calitatea și tipul îngrijirilor medicale necesare, ceea ce poate încuraja competiția între furnizori și, implicit, creșterea calității serviciilor medicale. De asemenea, acest sistem oferă un control mai mare asupra cheltuielilor de sănătate, permițând solicitanților de azil să își ajusteze cheltuielile în funcție de bugetul lor

personal și de nivelul de acoperire pe care și-l doresc. Astfel, asigurarea facultativă reprezintă o soluție care sprijină nu doar nevoile de sănătate, ci și autonomia financiară și personală a solicitanților de azil, oferindu-le o mai mare libertate de a alege în funcție de situația lor particulară.

Totodată a fost ajustate prevederile la art. 9 alin. (1) din Legea nr. 1585/1998 privind accesul la serviciile de sănătate pentru solicitanții de azil care sunt angajați, cât și posibilitatea de a se asigura în mod individual, achitând prima de asigurare obligatorie de asistență medicală similar cetățenilor Republica Moldova care achită prima de asigurare stabilită în sumă fixă, dacă tratamentele internaționale nu prevăd altfel.

5. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul aprobă conceptul condițiilor materiale de primire acordate solicitanților a unei forme de protecție și examenul medical gratuit. Sumele necesare pentru acordarea condițiilor materiale de primire vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne, stabilite și aprobate prin Hotărâre de Guvern. Urmează a fi elaborată Hotărâre de Guvern privind aprobarea condițiilor modului de acordare și quantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil.

Sumele necesare pentru examenul medical gratuit vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Afacerilor Interne, stabilite și aprobate prin hotărâre de Guvern.

Mecanismul de aplicare cu stabilirea costurilor serviciilor medicale prestate solicitanților de azil cu necesități speciale, vor fi asigurate de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Sănătății, stabilite și aprobate prin hotărâre de Guvern.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

După adoptarea proiectului va fi necesară elaborarea proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea Listei statelor considerate țări sigure, hotărârea de Guvern privind aprobarea condițiilor modului de acordare și quantumul sumelor aferente asigurării condițiilor materiale de primire aplicate solicitanților de azil.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Regulamentului cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2016, anunțul de inițiere a elaborării proiectului a fost plasat pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md și este disponibil la link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12116.

De asemenea, proiectul a fost plasat pentru consultări publice pe pagina web oficială a Ministerului Afacerilor Interne www.mai.gov.md la compartimentul Transparență, precum și pe platforma guvernamentală www.particip.md și poate fi accesat pe link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/12768.

Subsecvent, proiectul actului normativ a fost înregistrat de către Cancelaria de Stat fiindu-i atribuit numărul unic 554/MAI/2024 și prezentat în cadrul ședinței secretarilor generali din data de 01.07.2024

Proiectul a fost supus consultării publice și expus în cadrul ședinței grupului de lucru pentru protecție organizată de UNHCR din 11.07.2024 https://www.facebook.com/photo/?fbid=122157853652126536&set=pcb.122157853796126536&_cft__[0]=AZXis82afnrO_iyNWtdW1hFVHKHbcIEHCcP4SInp3zMj44hlGQIAvDEEBWGig8DcRApZErr2xajofBmkXkELEXKWA8PqrMpJF3fjfKFr33tNb6oKRLINLDOhGQZGiwEnRQ8jCprACsmz3dSVk3O-82Ar9zsORHVRWPmqibtLxK7zzEWLE4VgN3iB8ld6i_qI49_RR-om6p7Qh-K-H2i-9E6pS0AcaD3-pbovuUrKipACQ&_tn=*bH-y-R.
8. Constatările expertizei anticorupție
Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul legii a fost supus expertizei de compatibilitate în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018. Potrivit Declarației de compatibilitate (nr. 31/02-126-7921 din 15.07.2024) din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, prezentul act normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate politicilor în domeniul migrației și azilului, pe segmentul legislativ aferent liberei circulații a persoanelor (Capitolul 24 „Justiție, libertate și securitate”). Propunerile și obiecțiile înaintate au fost luate în considerare și se regăsesc în sinteza obiecțiilor și propunerilor.
10. Constatările expertizei juridice
Proiectul urmează a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției, în conformitatea cu art. 37 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative. Propunerile și obiecțiile înaintate au fost luate în considerare și se regăsesc în sinteza obiecțiilor și propunerilor.
11. Consultările altor expertize
Proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Secretar de stat

Mariana LUCREȚEANU